

Till landsbygdsminister Peter Kullgren
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Stockholm 2024-01-30

Angående utredningen av förbud mot varghybrider

Djurskyddet Sverige uppskattar att regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att analysera och redogöra för eventuella brister i utformningen av gällande förbud mot hållande, förmedling och försäljning av varghybrider. Vi vill med denna skrivelse uppmana regeringen att utveckla uppdraget till att inte enbart beröra varghybrider, utan även andra djur som är olämpliga som sällskapsdjur. Detta genom att utreda införandet av en positiv lista.

Vi är eniga med regeringen i att inte alla djur är lämpliga att ha som sällskapsdjur på grund av deras egenskaper och naturliga instinkter. Detta är inte endast viktigt för att skydda omgivningen, utan också för att skydda djuret. Det finns många djur, däribland hybrider med en stor andel varg, som inte passar att hålla som sällskapsdjur då deras välfärd helt enkelt inte uppfylls i den miljön. Vilda djur är inte anpassade till att bo i fångenskap utan har behov som ofta är mycket svåra att tillgodose i privata hem. En majoritet av världens djurarter är troligtvis olämpliga att hålla som sällskapsdjur, detta gäller inte endast varghybrider utan även andra exotiska sällskapsdjur.

Det uppskattas att den lagliga handeln med vilda djur har ökat med 500% mellan 2015 och 2020¹ och att det internationellt handlas och hålls åtminstone 13 000 olika arter². Den växande trenden att hålla mer ovanliga och exotiska djur som sällskapsdjur märks även i Sverige. Att hålla icke-domesticerade, exotiska djur är komplicerat och bör inte göras av gemene man. Utredningen Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) konstaterade att det saknas kompetensmässiga och praktiska förutsättningar för privatpersoner att hålla djur av alla arter och att lagstiftningen på området är otillräcklig. Dels har många av arterna fysiologiska och beteendemässiga behov som är svåra att tillgodose för privatpersoner. Vidare är möjligheterna för god veterinärvård begränsade, liksom möjligheten att bedriva en effektiv offentlig kontroll. Det nuvarande regelverket kräver att länsstyrelserna dels känner till vilka exotiska djur som finns i svenska hem och dels har såväl kompetens som resurser för kontrollen. Det stora antalet tillåtna arter gör detta extra komplicerat för den enskilda djurskyddskontrollanten.

Exakt hur många av de mer ovanliga sällskapsdjuren som finns i svenska hem och som förflyttas över landsgränser vet vi inte idag då dessa inte alltid registreras. Många av de exotiska sällskapsdjuren omfattas inte av CITES och registreras därmed inte systematiskt. Genom en enkätundersökning 2017 samlade Djurskyddet Sverige information om vilka arter som finns i svenska hem. De 454 svarande hade 23 olika däggdjursarter, 69 olika reptil-/amfibiearter och 40 olika fågelarter.

¹ IPBES. 2020. Workshop Report on Biodiversity and Pandemics of the Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES sekretariat, Bonn, Germany.

² Warwick, C. et al. 2018. Exotic pet suitability: Understanding some problems and using a labelling system to aid animal welfare, environment, and consumer protection. J. Vet. Behav., 26, 17-26.

Att hålla ett icke-domesticerat djur i fångenskap är komplicerat och krävande, oavsett om djuret är fött i fångenskap eller i det vilda. Det är komplicerat att förstå och tyda beteendet hos ett icke-domesticerat djur och det försvåras av att många inte visar symptom på sjukdomar alls eller först när gått alldeles för långt. Dessutom är den generella kompetensen om dessa arter låg hos veterinärer.

Handeln med vilda djur anses vara en av huvudorsakerna till uppkomsten av zoonoser³ och hållandet av exotiska sällskapsdjur är en viktig del av handeln med vilda djur⁴. De exotiska sällskapsdjuren har ibland beskrivits som "Trojanska hästar" då de kan fungera som en reservoar av patogener som tas in i våra hem. När dessa patogener väl kommit in i denna miljö, är de mer eller mindre omöjliga att få bort⁵. Det har uppskattats att det finns åtminstone 1,6 miljoner virus som ännu är oupptäckta av människan och att 640-840 000 av dessa har kapacitet att smitta människor⁶. Det här innebär att vi idag inte vet vilket nytt och populärt exotiskt husdjur som kan vara orsaken till nästa zoonos⁷.

Förekomsten av sjukdomar som kan kopplas till exotiska sällskapsdjur är till stor del okänd. Många zoonotiska sjukdomar påverkar inte värdjuret negativt och kan därför vara svåra att upptäcka, speciellt för en oerfaren djurägare. Dessa sjukdomar kan dock vara skadliga, eller till och med dödliga, för människor⁸. Exempel på kända zoonoser som kan ha sitt ursprung i exotiska sällskapsdjur som förekommer i Sverige är ringorm och salmonella hos afrikanska pygméigelkottar⁹, salmonella hos leguaner¹⁰ och det potentiellt dödliga VSBV-1 bornaviruset hos prevostekorrar¹¹. Det förekommer även antibiotikaresistenta bakterier hos exotiska sällskapsdjur¹², vilket är extra allvarligt för folkhälsan. De största riskerna finns kanske ändå hos nya arter exotiska sällskapsdjur som snabbt kan bli populära och där eventuella sjukdomar ännu inte är kända. Även mer kända zoonoser kan förbli oupptäckta, då fall hos människor diagnosticeras som andra sjukdomar¹³. De zoonotiska sjukdomarna kan även bli ett hot mot inhemska vilda arter samt tamdjur¹⁴.

De flesta europeiska länder har någon form av lagstiftning kring handel med djur och vilka djur som är otillåtna för privatpersoner att hålla. I Sverige, liksom i många andra europeiska länder, tillämpas en negativ lagstiftning. Dvs. det är specificerat vilka djur om inte är tillåtna att hålla (vildfödda djur,

³ Van Roon, A., et al. 2019. Live exotic animals legally and illegally imported via the main Dutch airport and considerations for public health. PLoS ONE, 14: e0220122

⁴ Warwick, C. et al. 2018. Exotic pet suitability: Understanding some problems and using a labelling system to aid animal welfare, environment, and consumer protection. J. Vet. Behav., 26, 17-26.

⁵ Warwick, C. 2012. A pet project. Public Service Review: UK Science & Technology, 7.

⁶ Carroll, D. et al. 2018. The global virome project, Science, 359, 872-874.

⁷ AAP. 2021. Under their skin: Zoonotic threats from exotic animal pets. AAP report.

⁸ Warwick, C. et al. 2012. A review of captive exotic animal-like zoonoses. J. Environ. Health Res. 12, 9-24.

⁹ Chomel, B., et al. 2007. Wildlife, exotic pets, and emerging zoonoses. Emerg. Infect. Dis. 13, 6-11

¹⁰ Burnham, B.E., et al. 1998. Prevalence of fecal shedding of Salmonella organisms among captive green iguanas and potential public health implications. J. Am. Vet. Med. Ass. 213, 48-50.

¹¹ Schlottau, K., et al. 2017. Variegated squirrel bornavirus 1 in squirrels, Germany and the Netherlands. Emerg. Infect. Dis. 23, 477-481-

¹² Marin, C., et al. 2021. Pet Reptiles: A potential source of transmission of multidrug-resistant Salmonella. Front. Vet. Sci. 7.

¹³ Warwick, C. 2004. Gastrointestinal disorders: are healthcare professionals missing zoonotic causes? J. Roy. Soc. Health. 124, 137-142.

¹⁴ Toland, E., et al. 2020. Turning Negatives into Positives for Pet Trading and keeping: A review of positive lists. Animals 10, 2371.

apor, rovdjur, rovfåglar samt invasiva arter). I princip så innebär denna typ av lagstiftning att en djurart är tillåten att hålla tills det bevisas att så inte är lämpligt. En effekt av denna typ av lagstiftning, så kallad "negativ lista", är att den har svårt att hänga med i nya trender gällande exotiska sällskapsdjur och när nya arter dyker upp på marknaden. I praktiken innebär den att lagstiftningen hela tiden ligger steget efter. Den innebär också att antalet arter som är tillåtna att hålla som sällskapsdjur är närmast oöverskådlig.

Som en reaktion på detta har det i ett antal europeiska länder utvecklats en så kallad positiv lagstiftning, som i stället innebär att de arter som är lämpliga och tillåtna att hålla för privata djurägare finns samlade i en lista. Djur som inte står med på listan är heller inte tillåtna att hålla i fångenskap. Positiv lagstiftning kring exotiska sällskapsdjur finns idag i till exempel Belgien, Kroatien, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Litauen och Norge, men fler länder är långt fram i planerna på att ta fram en positiv lista. Det finns idag flera vetenskapligt framtagna modeller för hur en positiv lista tas fram och hur det är lämpligt att bedöma vilka djur som ska ingå^{15, 16, 17, 18}. Det bör till exempel tas hänsyn till artens möjlighet till god välfärd i fångenskap, om arten är invasiv, om arten innebär en säkerhet för människors eller djurs hälsa och hur mycket information som finns tillgänglig om arten.

När riksdagen behandlade regeringens förslag till ny djurskyddslag (prop. 2017/18:147) och en motion om införande av positiv lista för sällskapsdjur konstaterade Miljö- och jordbruksutskottet i sitt betänkande (2017/18:MJU24) att Djurskyddslagsutredningens utredare anförde att föreskrifterna om sällskapsdjur gällande vilka djurarter som ska vara tillåtna att hålla för sällskap bör ses över. I betänkandet konstaterade Miljö- och jordbruksutskottet vidare att Jordbruksverket redan har ett bemyndigande att meddela villkor för eller förbud mot viss djurhållning genom 2 kap. 2 § 2 stycket djurskyddslagen (2018:1192). Utskottet menade vidare att de avvägningar som måste göras mellan proportionalitetsprincipen och införandet av en positiv lista bör avgöras av sakmyndigheten med beaktande av om en sådan åtgärd tillgodoser ändamålet, är nödvändig för att uppnå ändamålet och står i proportion till de begränsningar den orsakar.

I 2 kap. 9 § djurskyddsförordningen (2019:66) bemyndigar regeringen Jordbruksverket att meddela villkor och förbud mot viss djurhållning. Genom föreskriften (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby har Jordbruksverket förbjudit hållandet av vissa däggdjursarter och vildfångade djur som sällskapsdjur. Denna föreskrift revideras för närvarande. I tidigare samtal med Jordbruksverket har det framkommit att myndigheten menar att det skulle vara en principiell förändring att gå från att meddela förbud till att meddela vilka arter som är tillåtna och har gjort bedömningen att de inte har möjlighet att göra denna förändring utan ett tydligt bemyndigande.

---

¹⁵ Schuppli, C.A., Fraser, D. 2000. A framework for assessing the suitability of different species as companion animals. *Anim. Welf.* 9, 359-372.

¹⁶ Koene, P., et al. 2016. Behavioral ecology of captive species: using bibliographic information to assess pet suitability of mammal species. *Front. Vet. Sci.* 3, 35.

¹⁷ Warwick, C., et al. 2014. Assigning degrees of ease of difficulty for pet animal maintenance: the EMODE system concept. *J. Agric. Environ. Ethics* 27, 87-101.

¹⁸ Warwick, C. and Steedman, C. 2021. Regulating pets using an objective positive list approach. *J. Vet. Beh.* 42, 53-62.

Mot denna bakgrund föreslår Djurskyddet Sverige att det tydliggörs att Jordbruksverket har bemyndigande att ange vilka djurarter som får hållas för sällskap och att utredningen kring hållande och regelverk kring varghybrider utvecklas till att omfatta även exotiska sällskapsdjur.

För Djurskyddet Sverige,

Åsa Hagelstedt,
Generalsekreterare

Emma Brunberg,
Sakkunnig